C/2026/1473

9.4.2026

**P10_TA(2025)0186**

# Samhørighedspolitikkens rolle med hensyn til at støtte den retfærdige omstilling

**Europa-Parlamentets beslutning af 10. september 2025 om samhørighedspolitikkens rolle med hensyn til at støtte den retfærdige omstilling (2024/2121(INI))**

(C/2026/1473)

*Europa-Parlamentet,*

— der henviser til artikel 2 og 3 i traktaten om Den Europæiske Union,

— der henviser til artikel 4, 9, 151, 153, 162, 174-178 og artikel 349 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF),

— der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/241 af 12. februar 2021 om oprettelse af genopretnings- og resiliensfaciliteten ([1]),

— der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/691 af 28. april 2021 om Den Europæiske Fond for Tilpasning til Globaliseringen for Afskedigede Arbejdstagere (EGF) og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1309/2013 ([2]),

— der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/1056 af 24. juni 2021 om oprettelse af Fonden for Retfærdig Omstilling ([3]),

— der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/1057 af 24. juni 2021 om oprettelse af Den Europæiske Socialfond Plus (ESF+) og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1296/2013 ([4]),

— der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/1058 af 24. juni 2021 om Den Europæiske Fond for Regionaludvikling og Samhørighedsfonden ([5]),

— der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/1060 af 24. juni 2021 om fælles bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond Plus, Samhørighedsfonden, Fonden for Retfærdig Omstilling og Den Europæiske Hav-, Fiskeri- og Akvakulturfond og om finansielle regler for nævnte fonde og for Asyl-, Migrations- og Integrationsfonden, Fonden for Intern Sikkerhed og instrumentet for finansiel støtte til grænseforvaltning og visumpolitik (forordningen om fælles bestemmelser) ([6]),

— der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/1119 af 30. juni 2021 om fastlæggelse af rammerne for at opnå klimaneutralitet og om ændring af forordning (EF) nr. 401/2009 og (EU) 2018/1999 (»den europæiske klimalov«) ([7]), der fastsætter et retligt mål for EU om at opnå klimaneutralitet senest i 2050 og et mellemliggende mål om at reducere nettodrivhusgasemissionerne med mindst 55 % senest i 2030 i forhold til 1990-niveauet,

([1]) EUT L 57 af 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj.
([2]) EUT L 153 af 3.5.2021, s. 48, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/691/oj.
([3]) EUT L 231 af 30.6.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1056/oj.
([4]) EUT L 231 af 30.6.2021, s. 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1057/oj.
([5]) EUT L 231 af 30.6.2021, s. 60, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1058/oj.
([6]) EUT L 231 af 30.6.2021, s. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj.
([7]) EUT L 243 af 9.7.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj.

— der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2024/1735 af 13. juni 2024 om fastlæggelse af en ramme for foranstaltninger til styrkelse af Europas økosystem for fremstilling af nettonulteknologiprodukter og om ændring af forordning (EU) 2018/1724 ([8]),

— der henviser til sin beslutning af 25. marts 2021 om samhørighedspolitik og regionale miljøstrategier i bekæmpelsen af klimaændringer ([9]),

— der henviser til sin beslutning af 20. maj 2021 om vending af den demografiske udvikling i EU's regioner ved hjælp af samhørighedspolitikkens instrumenter ([10]),

— der henviser til sin beslutning af 7. juni 2022 om EU's øer og samhørighedspolitik, den aktuelle situation og de fremtidige udfordringer ([11]).

— der henviser til sin beslutning af 15. september 2022 om økonomisk, social og territorial samhørighed i EU: den 8. samhørighedsrapport ([12]),

— der henviser til sin beslutning af 23. november 2023 om jobskabelse: retfærdig omstilling og impact-investeringer ([13]),

— der henviser til sin beslutning af 23. november 2023 om udnyttelse af talent i Europas regioner ([14]),

— der henviser til sin beslutning af 12. december 2023 om omlægning af den fremtidige ramme for EU's strukturfonde for at støtte regioner, der er særlig berørt af udfordringerne i forbindelse med bilomstillingen samt den grønne og den digitale omstilling ([15]),

— der henviser til sin beslutning af 14. marts 2024 om samhørighedspolitikken for 2014-2020 – gennemførelse og resultater i medlemsstaterne ([16]),

— der henviser til Parisaftalen, som blev vedtaget på den 21. partskonference under FN's rammekonvention om klimaændringer (COP21) i Paris den 12. december 2015,

— der henviser til den territoriale dagsorden 2030: en fremtid for alle steder, der blev vedtaget på det uformelle møde mellem ministrene med ansvar for fysisk planlægning, territorial udvikling og/eller territorial samhørighed den 1. december 2020,

— der henviser til Kommissionens meddelelse af 4. marts 2021 om handlingsplanen for den europæiske søjle for sociale rettigheder COM(2021)0102),

— der henviser til Kommissionens meddelelse af 14. juli 2021 med titlen »Fit for 55«: realisering af EU's klimamål for 2030 på vej mod klimaneutralitet" (COM(2021)0550),

— der henviser til Kommissionens rapport fra februar 2024 med titlen »Forging a sustainable future together – Cohesion for a competitive and inclusive Europe: report of the High-Level Group on the Future of Cohesion Policy« (Opbygning af en bæredygtig fremtid i fællesskab – samhørighed for et konkurrencedygtigt og inklusivt Europa: rapport fra gruppen på højt plan vedrørende samhørighedspolitikkens fremtid),

— der henviser til Kommissionens meddelelse af 27. marts 2024 om den 9. samhørighedsrapport (COM(2024)0149),

— der henviser til Kommissionens meddelelse af 26. februar 2025 om aftalen om ren industri: en fælles køreplan for dekarbonisering og konkurrenceevne (COM(2025)0085),

— der henviser til Kommissionens meddelelse af 5. marts 2025 med titlen »Færdighedsunionen« (COM(2025)0090),

— der henviser til Det Europæiske Regionsudvalgs udtalelse af 8. oktober 2024 med titlen »En retfærdig omstilling for alle EU's regioner« ([17]),

([8]) EUT L, 2024/1735, 28.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj.
([9]) EUT C 494 af 8.12.2021, s. 26.
([10]) EUT C 15 af 12.1.2022, s. 125.
([11]) EUT C 493 af 27.12.2022, s. 48.
([12]) EUT C 125 af 5.4.2023, s. 100.
([13]) EUT C, C/2024/4224, 24.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4224/oj.
([14]) EUT C, C/2024/4225, 24.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4225/oj.
([15]) EUT C, C/2024/4166, 2.8.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4166/oj.
([16]) EUT C, C/2024/6562, 12.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6562/oj.
([17]) EUT C, C/2024/7058, 4.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7058/oj.

— der henviser til Det Europæiske Regionsudvalgs udtalelse af 21. november 2024 med titlen »En ny samhørighedspolitik efter 2027, der ikke lader nogen i stikken« ([18]),

— der henviser til Enrico Lettas rapport »Much more than a market, Speed, Security, Solidarity, Empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU Citizens« af 17. april 2024,

— der henviser til Mario Draghis rapport af 9. september 2024 med titlen »The future of European competitiveness« (Fremtiden for den europæiske konkurrenceevne),

— der henviser til forretningsordenens artikel 55,

— der henviser til udtalelse fra Udvalget om Beskæftigelse og Sociale Anliggender,

— der henviser til betænkning fra Regionaludviklingsudvalget (A10-0137/2025),

A. der henviser til, at det ambitiøse mål om en omstilling til en $CO_2$-neutral økonomi senest i 2050, har potentiale til at skabe betydelige økonomiske, miljømæssige og sociale fordele, herunder skabelse af nye industrier, jobmuligheder og forbedret livskvalitet; der henviser til, at denne omstilling samtidig også kan forværre eksisterende forskelle mellem regioner og i uforholdsmæssig grad påvirke sårbare befolkningsgrupper som følge af socioøkonomiske faktorer, der hæmmer deres evne til at drage fordel af omstillingen, og skabe nye sårbarheder, især i regioner, der er stærkt afhængige af kulstofintensive industrier, herunder kulregionerne;

B. der henviser til, at EU's regioner varierer betydeligt med hensyn til socioøkonomiske karakteristika med varierende udviklingsniveauer, infrastruktur, demografiske tendenser og arbejdsmarkedsforhold, og at det står klart, at der ikke findes nogen universalløsning, der i tilstrækkelig grad kan opfylde deres forskellige behov; der henviser til, at mindre udviklede regioner har tendens til at lide mere under omstillingen sammenlignet med mere udviklede regioner;

C. der henviser til, at der fortsat er forskelle i hastigheden af den digitale omstilling og konnektiviteten rundt omkring i Europa, navnlig i landdistrikterne og fjerntliggende områder; der henviser til, at mange af de berørte regioner mangler basisinfrastruktur samt væsentlige tjenester, hvilket vanskeliggør deres evne til at tiltrække produktive investeringer, der kan sikre en bæredygtig økonomisk genopretning; der henviser til, at der er behov for flere investeringer for at fremskynde overgangen til bæredygtig og intelligent mobilitet og med henblik på at modernisere og diversificere infrastruktursystemerne for at øge tilgængeligheden, fremme innovation og støtte omstillingen til en grønnere økonomi; der henviser til, at samhørighedspolitikken bør spille en strategisk rolle med hensyn til at slå bro over disse huller, fremme territorial samhørighed og sikre, at ingen regioner lades i stikken i omstillingen;

D. der henviser til, at mange af de fattigste og mest sårbare regioner ligger i den østlige del af EU; der henviser til, at krigen i Ukraine har en yderligere negativ indvirkning på disse regioner;

E. der henviser til, at den fysiske adskillelse og isolation af øer fra fastlandet udgør en permanent strukturel ulempe, der påvirker flere aspekter af det økonomiske og sociale liv, herunder adgangen til arbejdsmarkedet, uddannelse, sundhedspleje, mobilitet og offentlige tjenester; der henviser til, at øernes begrænsede territorium i væsentlig grad begrænser mulighederne for faglig opkvalificering og omskoling, hvilket begrænser arbejdstagernes evne til at tilpasse sig strukturelle ændringer eller sektorforskydninger såsom dem, der er drevet af den grønne og den digitale omstilling; der henviser til, at denne mangel på alternativer i mange tilfælde tvinger arbejdstagere til at forlade deres hjemregioner for at få adgang til beskæftigelsesmuligheder andre steder, hvilket effektivt undergraver deres »ret til at forblive« og bidrager til affolkning og hjerneflugt i områder;

F. der henviser til, at EU's Fond for Retfærdig Omstilling (FRO) er og bør fortsætte med at være et vigtigt redskab til at forsikre mennesker, der bor i områder, som er berørt af omstillingen til klimaneutralitet, om, at de ikke bliver ladt i stikken, samt til at bidrage til målet om at gøre det muligt for regioner og mennesker at håndtere de sociale, beskæftigelsesmæssige, økonomiske og miljømæssige konsekvenser af omstillingen; der henviser til, at absorptionsgraden fortsat er for lav i denne fase af programmeringsperioden;

([18]) EUT C, C/2025/285, 24.1.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/285/oj.

G. der henviser til, at omstillingen til en lavemissionsøkonomi, den globale klimakrise og miljøforureningen med deres indvirkning på ernæring, uddannelse og sundhed også er ensbetydende med en krise for børns rettigheder i EU's mange forskellige regioner, og at der skal træffes effektive, meningsfulde foranstaltninger for at sikre, at børn og fremtidige generationer kan vokse op i værdighed og er godt rustet til det fremtidige arbejdsmarked;

H. der henviser til, at henstillinger til medlemsstaterne om en overordnet strategi med passende budgetmidler til bekæmpelse af fattigdom, navnlig fattigdom blandt familier og børn i EU, samt politikker og tiltag til gennemførelse heraf fremmer uddybningen af det indre marked og fremskridt hen imod økonomisk, social og territorial samhørighed og støtter Kommissionens mål om et konkurrencedygtigt og inklusivt Europa med forskelligartede regioner;

I. der henviser til, at Europa i øjeblikket oplever mangel på arbejdskraft og færdigheder, hvilket hæmmer Unionens konkurrenceevne som påpeget i Draghi-rapporten og Lettarapporten; der henviser til, at strategisk decentralisering af industriel og teknologisk udvikling og investeringer til regioner, der er berørt af omstillingen, kan bidrage til at afhjælpe sådanne mangler, men kræver tilstrækkelige investeringer i ledsagende offentlige tjenester og infrastruktur såsom boliger, uddannelse og transport;

J. der henviser til, at mange af de industrier, der blev ramt hårdest af dekarboniseringen, stod over for ugunstige arbejdsvilkår og var afhængige af sæsonarbejdere; der henviser til, at den grønne og digitale omstilling skal gå hånd i hånd med social retfærdighed; der henviser til, at en retfærdig omstilling bør bidrage til at bekæmpe forskelsbehandling på arbejdspladser, sikre anstændige arbejdsvilkår af høj kvalitet, hæve arbejdsstandarderne og sikre effektive sikkerhedsnet og beskyttelsesmekanismer for de arbejdstagere, hvis job er berørt;

K. der henviser til, at turisme er en nøglesektor i EU's økonomi, der direkte og indirekte bidrager til over 10 % af EU's BNP og spiller en afgørende rolle for at øge konkurrenceevnen, den sociale velfærd og den bæredygtige jobskabelse, især i regioner, der er stærkt afhængige af turisme; der henviser til, at turisme har potentiale til at bidrage væsentligt til territorial samhørighed, især i fjerntliggende områder, landdistrikter, kystområder, fjernområder og øer, og kan støtte økonomisk diversificering og retfærdig omstilling i områder med strukturelle udfordringer, befolkningsnedgang eller afhængighed af kulstofintensive industrier; der henviser til, at EU's turistindustri, der hovedsagelig består af 2,3 millioner små og mellemstore virksomheder, beskæftiger ca. 12,3 millioner mennesker og repræsenterer en enorm økonomisk aktivitet med stærke multiplikatoreffekter på tværs af forskellige sektorer; der henviser til, at samhørighedspolitikken bør støtte bæredygtige turismestrategier som led i den retfærdige omstilling, fremme modstandsdygtighed, innovation samt grøn og digital omstilling i turistsektoren og samtidig fremme inklusiv vækst og bevare kultur- og naturarven;

L. der henviser til, at EU i modsætning til sine største konkurrenter er globalt førende inden for reduktion af emissioner, men samtidig står over for mange udfordringer på grund af den komplekse geopolitiske og økonomiske situation på verdensplan;

M. der henviser til, at energiomstillingsprocessen skal gå hånd i hånd med den økonomiske konkurrenceevne, og der henviser til, at det er vigtigt at garantere energisikkerheden i sådanne overgangsregioner;

N. der henviser til, at kerneenergi er inkluderet i det grønne klassificeringssystem og dermed bidrager til omstillingen hen imod en dekarboniseret økonomi; der henviser til, at øgede investeringer i denne energi vil bidrage til at nå EU's mål om strategisk uafhængighed og reduktion af $CO_2$-emissionerne; der endvidere henviser til, at denne energikilde ville være en effektiv erstatning med hensyn til energimæssig ydeevne, jobskabelse og økonomisk vækst i omstillingsregionerne;

O. der henviser til, at det europæiske kontinent opvarmes hurtigere end resten af verden, og at de risici, der er forbundet med klimaændringer, bliver mere indviklede og udfordrende at håndtere;

P. der henviser til, at det er nødvendigt at rette et særligt fokus på samt yde støtte til den sårbare situation, som gør sig gældende for øer, øområder og regioner i den yderste periferi, i betragtning af de alvorlige socioøkonomiske udfordringer, de står over for i forbindelse med omstillingen til EU's 2030-energimål og målet om at opnå en klimaneutral økonomi senest i 2050; der henviser til, at de samtidigt forekommende ulemper, som gør sig gældende for øer som følge af deres status som øsamfund, kombineret med de alvorlige konsekvenser af klimakrisen, stiller deres borgere yderligere ugunstigt og forværrer de eksisterende sociale og økonomiske forskelle; der henviser til, at den stigende forekomst af ekstreme vejrforhold og naturkatastrofer såsom tørke, oversvømmelser og skovbrande skærper forskellene mellem de forskellige områders udviklingsniveauer yderligere og hindrer fremskridt i forbindelse med den bæredygtige udvikling af EU's øområder;

Q. der henviser til, at regioner, der tidligere var afhængige af energiproduktion, herunder tørveproduktion, minedrift og raffinaderiprocesser, samt andre stærkt industrialiserede regioner, som ikke får tilstrækkelig opmærksomhed og finansiel støtte, risikerer økonomisk tilbagegang, hvilket mindsker deres konkurrenceevne; der henviser til, at disse områder ofte oplever demografiske udfordringer som vedvarende affolkning, navnlig landdistrikter, øer og regioner i den yderste periferi, samt aldring og hjerneflugt, kombineret med begrænset adgang til investeringer, utilstrækkelig infrastruktur, utilstrækkelig konnektivitet og en voksende kløft i forbindelse med produktivitet og beskæftigelse sammenlignet med mere dynamiske regioner; der henviser til, at der er behov for omfattende støtte og specifikke omstillingsstrategier, hvis disse udfordringer i stedet skal blive til muligheder;

R. der henviser til, at effektiviteten af strategier for retfærdig omstilling afhænger af, at EU's finansielle instrumenter anvendes på en sammenhængende og strategisk måde; der henviser til, at det derfor er af afgørende betydning at opretholde en territorial og stedbaseret tilgang til de territoriale omstillingsplaner og sikre inddragelse af regionale og lokale myndigheder i udformningen af bottom-up-strategier for de områder, der er omfattet af programmet;

S. der henviser til, at den tekniske bistand til offentlige myndigheder under FRO, InvestEU og lånefaciliteten for den offentlige sektor – de tre søjler i mekanismen for retfærdig omstilling – bør styrkes;

T. der henviser til, at ansøgningsprocessen i forbindelse med FRO skal forenkles, strømlines og gøres mere fleksibel for at sikre bredere tilgængelighed og muliggøre hurtigere og mere effektiv anvendelse af ressourcer; der henviser til, at forenkling af procedurerne er afgørende for at maksimere FRO's indvirkninger, især på mindre regioner og lokale myndigheder med begrænset administrativ kapacitet, og for at sikre, at støtten når rettidigt ud til de lokalsamfund og arbejdstagere, der er mest berørt af den grønne omstilling;

***Fokus på områder med tab af arbejdspladser***

1. opfordrer i kølvandet på et forslag fra medlemsstaterne Kommissionen til i partnerskab med regionerne og de lokale myndigheder at fremme oprettelsen af særlige økonomiske FRO-zoner i områder, der rammes af lukning af produktionsanlæg, indtil det tidspunkt, hvor størstedelen af de arbejdspladser, som er mistet på lokalt plan, er blevet erstattet af nye arbejdspladser på lokalt plan, idet der i første omgang gives prioriteret adgang til finansiering til lokaliteter, der er direkte påvirket, inden for en generel afstand fra det område, hvor arbejdspladser gik tabt, samt andre områder, forudsat at det er behørigt begrundet, at den direkte eller indirekte virkning af disse tab berettiger til adgang til FRO; understreger vigtigheden af, at der også tages hensyn til sociale kriterier såsom lokal arbejdsløshed, socioøkonomisk usikkerhed og øgede risici for social udstødelse, og at det sikres, at den økonomiske genopretning styres af lokalsamfundet og er holdbar;

2. opfordrer til, at der indføres hurtigere planlægningsbeslutninger sammen med særlige foranstaltninger, finansielle instrumenter og incitamenter i disse zoner, herunder midlertidige og målrettede skatteincitamenter for virksomheder og investeringer, forudsat at de ikke undergraver det indre markeds stabilitet; bekræfter på ny, at sådanne foranstaltninger kan skabe arbejdspladser, skabe muligheder for de mennesker, der bor i disse regioner, og støtte økonomiske aktører, idet der skal gives prioritet til SMV'er, mikrovirksomheder og dem, der driver traditionelle lokale og familiedrevne virksomheder, hvilket styrker den regionale udvikling og konkurrenceevnen;

3. understreger, at særlige økonomiske zoner har potentiale til at stimulere investeringer og vækst i regioner, som f.eks. de særlige økonomiske zoner, der blev etableret i Shannon lufthavn i Clair County (Irland) i 1959 og i Katowice, Schlesien-regionen (Polen) i 1996; insisterer imidlertid på, at disse mekanismer skal være underlagt strenge regler for at sikre, at de økonomiske fordele effektivt når ud til lokalbefolkningen, forhindrer enhver form for social eller skattemæssig dumping, hvidvask og skatteundgåelse, og at de er underlagt strenge kriterier for social, økonomisk og miljømæssig bæredygtighed, idet der gives prioritet til lokale virksomheder, navnlig til SMV'er og mikrovirksomheder;

4. opfordrer til, at øregioner medtages som støtteberettigede områder for anvendelse af reducerede skattesatser inden for rammerne af øsamfundets økonomiske zoner med henblik på at imødegå de uforholdsmæssigt høje leveomkostninger i disse områder, som yderligere forværres af virkningerne af den grønne omstilling og energiomstillingen; understreger, at sådanne skattemæssige foranstaltninger er afgørende for at forbedre øsamfundenes økonomiske levedygtighed, støtte lokale virksomheder og tiltrække bæredygtige investeringer; fremhæver, at målrettede skatteincitamenter kan tjene som et effektivt redskab til at modvirke den vedvarende tendens til affolkning af øer, fremme jobskabelse og fremme modstandsdygtige, selvbærende lokale økonomier, samtidig med at der sikres en retfærdig og inklusiv omstilling til klimaneutralitet;

***Uddannelse, erhvervsuddannelse af arbejdstagere og lærlingeuddannelser***

5. påpeger, at EU-midler (de europæiske struktur- og investeringsfonde og især Den Europæiske Socialfond Plus (ESF+) og genopretnings- og resiliensfaciliteten) og FRO bruges til at støtte investeringer i førskoleundervisning i en lang række regioner;

6. gentager, at mange af de regioner, der er omfattet af FRO, har en betydningsfuld og stolt historie i forbindelse med programmer inden for erhvervsuddannelse og lærlingeuddannelse, hvilket er af afgørende betydning for omskolingen af arbejdstagere og for at kunne reagere på de nye krav på arbejdsmarkedet; understreger, at det bør prioriteres at videreføre disse programmer; opfordrer til at sikre finansiering inden for rammerne af FRO med henblik på at støtte adgangen til erhvervsuddannelse og lærlingeuddannelse, navnlig for kvinder, unge og marginaliserede samfundsgrupper;

7. understreger i den forbindelse behovet for at prioritere investeringer på alle uddannelsesniveauer i de berørte områder, herunder ved at integrere grønne og digitale færdigheder, læse- og skrivefærdigheder og grundlæggende regnefærdigheder samt færdigheder inden for naturvidenskab, teknologi, ingeniørvirksomhed og matematik (STEM-fagene) i uddannelsesprogrammer i overensstemmelse med Kommissionens seneste meddelelser om Færdighedsunionen, handlingsplanen for grundlæggende færdigheder og den strategiske ramme for STEM-uddannelse; insisterer på vigtigheden af at sikre finansiering til styrkelse af grundlæggende digitale og tekniske færdigheder med henblik på at forbedre beskæftigelsesegnetheden og konkurrenceevnen; understreger nødvendigheden af at sikre tilstrækkelig finansiering til undervisning af de børn og studerende, der kommer fra de berørte områder, herunder økonomisk støtte til undervisning på sekundærtrinnet og videregående uddannelser;

8. understreger, at manglen på specialiserede lærere forværrer kvalifikationskløften i strategiske sektorer og undergraver den økonomiske konkurrenceevne i mindre udviklede regioner; opfordrer til, at der udvikles målrettede programmer for at gøre lærerfaget mere attraktivt, navnlig inden for STEM-fagene, ved hjælp af økonomiske og ikkeøkonomiske incitamenter, navnlig i regioner, der er berørt af omstillingen; understreger vigtigheden af at afsætte specifikke ressourcer til innovativ uddannelse af lærere og undervisere samt udvikling af digitale pædagogiske færdigheder, som er afgørende for at forberede arbejdstagerne på den industrielle omstilling; opfordrer til, at der træffes foranstaltninger til at forbedre lærernes løn og arbejdsvilkår for at tiltrække og fastholde kvalificerede undervisere, navnlig i områder, der er under omstilling, i anerkendelse af den afgørende rolle de spiller med hensyn til at forberede arbejdsstyrken på kommende industrielle behov; opfordrer Kommissionen til at vurdere virkningen af investeringer i uddannelse af lærere og undervisere for at sikre en bedre udnyttelse af midler og optimere de færdigheder, som studerende og arbejdstagere i mindre udviklede regioner opnår;

9. anerkender de investeringer, der allerede er foretaget i lærlingeuddannelser, men opfordrer til, at en betydelig del af uddannelsesmidlerne i de berørte regioner anvendes til lærlingeuddannelser og erhvervsuddannelse, der er i overensstemmelse med behovene i det lokalsamfund, hvor arbejdspladser går tabt, gennem lærlingeprogrammer af høj kvalitet, der sikrer, at disse programmer tilbyder passende aflønning, anstændige arbejdsvilkår og uddannelse af høj kvalitet;

10. understreger, at samhørighedspolitikken er det rigtige svar på økonomiske forskelle, og at denne rolle er særlig vigtig nu i betragtning af truslen om afindustrialisering; opfordrer også til, at der sikres større samordning mellem FRO, ESF + og Den Europæiske Fond for Regionaludvikling for at maksimere deres indvirkning på omplaceringen og omskolingen af arbejdstagere, der er berørt af industrielle omstruktureringer; opfordrer endvidere til, at forvaltningen af ESF+-midlerne får et mere regionalt fokus og følger en tilgang på flere planer, der omfatter nationale, regionale og lokale myndigheder, og til at sikre mere omfattende og bedre synergier mellem ESF+ og FRO, navnlig i forhold til uddannelse og erhvervsuddannelse; anerkender også den afgørende rolle, som Den Europæiske Investeringsbank spiller med hensyn til at støtte den retfærdige omstilling, og nødvendigheden af fortsat at styrke samarbejdet mellem offentlige og private investeringer;

11. understreger vigtigheden af at tilpasse samhørighedspolitikken, herunder FRO, til regionale innovationsstrategier og prioriteter for intelligent specialisering for at styrke den regionale konkurrenceevne og støtte økonomisk diversificering og modstandsdygtigheden i omstillingsområder; opfordrer indtrængende Kommissionen og medlemsstaterne til at rette særlig opmærksomhed mod områder, der befinder sig i demografisk tilbagegang, og til at prioritere berørte områder – frem for områder der ikke er berørt af omstillingen – i udvælgelseskriterierne for projekter, der er berettiget til FRO-finansiering, ved at bedømme iværksætterinitiativer i kommuner, der er berørt af lukningen af kulstofintensive sektorer, højere og dermed sikre, at dette incitament omsættes til konkrete resultater; opfordrer indtrængende Kommissionen og medlemsstaterne til at sikre, at de midler, som er tilgængelige under genopretnings- og resiliensfaciliteten, bidrager til at støtte omstillingsprocessen i de berørte områder;

12. anerkender bilindustriens centrale rolle i EU, herunder med hensyn til at skabe beskæftigelse i forskellige regioner; mener, at inddragelsen af bilsektoren inden for rammerne af den retfærdige omstilling er afgørende i betragtning af de udfordringer, som den globale konkurrence udgør i omstillingen til elektromobilitet og virkningen af uberettigede handelshindringer; understreger nødvendigheden af målrettede politikker, som prioriterer omskoling af arbejdstagere og initiativer, der har til formål at diversificere den økonomiske model i regioner, der har en væsentlig bilindustri;

13. er af den opfattelse, at erhvervsuddannelse er en nødvendig reaktion på den økonomiske omstilling i regionerne; understreger nødvendigheden af, at der gennem FRO etableres ambitiøse og målrettede erhvervsuddannelses- og omskolingsprogrammer for jobsøgende og arbejdstagere, der er direkte berørt af de økonomiske omstillinger, med henblik på at forhindre, at der opstår langvarig strukturel arbejdsløshed; insisterer på nødvendigheden af, at der tildeles øremærket finansiering til disse programmer i de territoriale planer for retfærdig omstilling;

14. opfordrer Kommissionen til at samarbejde med medlemsstaterne, lokale og regionale myndigheder, fagforeninger og lokale virksomheder om at sikre, at der lægges særlig vægt på, at arbejdstagere, der har mistet deres job, får mulighed for at deltage i ESF+-støttede beskæftigelses- og uddannelsesordninger eller andre EU-finansierede programmer i deres lokalsamfund;

15. understreger, at det er nødvendigt at udvikle lærlingeuddannelser og uddannelsesprogrammer i områder, der er berørt af omstillingen, i samarbejde med lokale virksomheder, uddannelsesinstitutioner, centre for erhvervsuddannelse og livslang læring, arbejdsmarkedets parter og lokale og regionale myndigheder samt den offentlige forvaltning med henblik på at give studerende og arbejdsløse arbejdstagere muligheder og meningsfulde erfaringer i deres lokalsamfund og sikre deres »ret til at forblive«;

16. understreger, at effektive omskolings- og opkvalificeringsprogrammer kræver passende planlægning og forberedelse i god tid forud for enhver udfasning eller væsentlig industriel ændring; bemærker, at uddannelse og videreuddannelse af arbejdstagere og jobsøgende, samt opkvalificering, omskoling og livslang uddannelse skal ske på en sådan måde, at det sikrer, at ingen, uanset arbejdssektor, kontrakttype, køn eller geografiske placering, lades i stikken på vejen mod den grønne og den digitale omstilling i EU; opfordrer til, at der iværksættes foranstaltninger, som skal lette den proaktive foregribelse og planlægning af færdighedsbehov og sikre disse rettigheder for alle berørte arbejdstagere; opfordrer medlemsstaterne og de regionale myndigheder til at oprette »lokale færdighedsråd« eller lignende organer med flere interessenter, som skal undersøge lokale kvalifikationskløfter, forudse kvalifikationsbehov i forbindelse med den grønne og den digitale omstilling og rådgive om målrettede investeringer under FRO og ESF+;

17. foreslår, at der oprettes en regional mekanisme til overvågning og evaluering af virkningen af lærlingeordninger, som skal inddrage alle interessenter – lokale myndigheder, arbejdsgivere, uddannelsesinstitutioner og unge; mener, at dette vil gøre det muligt hurtigt at tilpasse uddannelsesstrategierne til arbejdsmarkedets krav og til den direkte feedback fra deltagerne og dermed sikre bæredygtigheden og effektiviteten af lærlingeuddannelser på lang sigt;

18. påpeger, at regioner, der er berørt af den økologiske omstilling, oplever en mangel på færdigheder og arbejdskraft, samtidig med at der i mange dele af Europas byområder er boligkrise og overbefolkning; foreslår, at der oprettes et program for økonomisk overkommelige boliger i sådanne regioner, og bemærker, at dette program bør tiltrække unge og dermed bidrage til den økonomiske og sociale revitalisering af disse områder;

19. tilskynder medlemsstaterne til at integrere boliggarantier, bofællesskabsordninger og huslejestøtte til lærlinge og studerende i FRO- og ESF+-støttede projekter, navnlig i regioner med høj ungdomsarbejdsløshed eller i regioner med demografisk tilbagegang;

20. opfordrer til, at en del af samhørighedsmidlerne specifikt afsættes til renovering af boliger for husstande med de laveste indkomster og de mindst energieffektive bygninger, som ellers ville blive ladt i stikken i den grønne omstilling;

***Plan for kvalitetsjob***

21. bemærker, at der i forbindelse med den retfærdige omstilling ikke i tilstrækkelig grad er taget hensyn til de særlige karakteristika, der gør sig gældende for arbejdstagernes og de berørte lokalsamfunds forskellige profiler; bemærker med beklagelse, at der ikke er blevet skabt alternativer til sæsonarbejde, både som en kilde til ekstra indkomst for arbejdstagere og som en mulighed for, at studerende kan få en indkomst;

22. henleder opmærksomheden på arbejdsløshed og ungdomsarbejdsløshed, navnlig i mange regioner, landdistrikter og medlemsstater; fremhæver derfor nødvendigheden af at sikre adgang til økonomisk overkommelige boliger, transport og uddannelse og af at sikre inklusion af unge generationer, navnlig fra lavindkomsthusstande;

23. understreger nødvendigheden af at supplere finansieringen af længerevarende uddannelser og erhvervsuddannelsesråd med henblik på at sikre omskoling og opkvalificering af arbejdstagere, som overvejer at ændre deres erhvervsprofil, eller som har mistet deres job, navnlig kvinder og personer over 50 år; foreslår, at FRO også skal tilbyde mulighed for omskoling, opkvalificering samt uddannelsesmæssige muligheder for familiemedlemmer til berørte arbejdstagere tæt på deres lokalområder;

24. advarer om, at nogle af de brancher, der har lukket eller er i færd med at lukke, tilbyder arbejdsvilkår over det økonomiske gennemsnit, herunder højere lønninger, risikotillæg og sygesikring for arbejdstagere og deres familier; fremhæver derfor behovet for midlertidig finansiering under FRO-rammen for at kompensere for forskellen mellem arbejdsløshedsunderstøttelse og den nye løn, hvilket giver mulighed for en lettere omstilling og sikrer, at alle de tidligere påtagne kontraktlige forpligtelser opfyldes;

25. glæder sig over Kommissionens tilsagn om inden udgangen af 2025 at foreslå en køreplan for kvalitetsjob, der er udviklet sammen med arbejdsmarkedets parter, for at sikre en retfærdig omstilling for alle; minder om, at køreplanen bør støtte rimelige lønninger, høje standarder for sundhed og sikkerhed, gode arbejdsvilkår, uddannelse og retfærdige jobovergange på arbejdsmarkedet for arbejdstagere, herunder selvstændige, navnlig ved at øge den kollektive forhandlingsdækning; understreger, at køreplanen bør gøre håndteringen af omstilling til en hovedprioritet og omfatte dertil knyttede forslag, der konkret støtter arbejdstagerne;

26. understreger nødvendigheden af, at »sociale kontrakter«, der indgås for de økonomiske sektorer, der gennemgår en retfærdig omstilling, og som anmeldes til Kommissionen, godkendes uden unødig forsinkelse; understreger, at disse sociale kontrakter bør være baseret på solide undersøgelser og økonomiske prognoser, støtte kollektive overenskomstforhandlinger og respekten for arbejdstagernes rettigheder og tage hensyn til de særlige forhold i de berørte regioner; støtter oprettelsen af sociale beskyttelsesmekanismer for arbejdstagere, der er direkte berørt af industri- og energiomstillingen, herunder en overgangsindkomst og målrettede forlængelser af arbejdsløshedsunderstøttelse; opfordrer til, at der udarbejdes et direktiv om retfærdig omstilling i arbejdslivet, der fastsætter en lovgivningsmæssig ramme, der skal sikre, at der skabes kvalitetsjob i de berørte regioner; tilskynder til, at der oprettes arbejdstagergrupper inden for industrier, der er berørt af omstillingen, således at tidligere arbejdstagere kan drage direkte fordel af regional økonomisk fornyelse;

27. opfordrer Kommissionen til at fremme indførelsen af programmer for social efteruddannelse for ældre arbejdsløse arbejdstagere, navnlig kvinder og langtidsledige personer, der ikke selv er i stand til at omskole sig og få et nyt arbejde, samt til at sikre, at de støttes indtil pensionsalderen med henblik på at garantere dem en anstændig levestandard; understreger nødvendigheden af at styrke kvinders rolle og fremme integrationen af personer med handicap;

28. understreger, at medlemsstaterne skal prioritere adgangen til statsejet jord og, hvor det er muligt, bør genoprette, rehabilitere og omlægge bygninger og andre aktiver såsom gamle industrianlæg og mineområder til nye projekter, der finansieres under FRO-rammen, herunder vedvarende energi, energieffektivitetsrenovering eller grøn genindustrialisering; understreger, at medlemsstaterne og Kommissionen bør føre tilsyn med og overvåge denne proces;

***Gennemførelse og forvaltning***

29. fremhæver, at omstillingen af de FRO-støtteberettigede regioner endnu ikke er afsluttet, og at disse regioner fortsat vil have brug for specifik støtte til at håndtere de forskellige udfordringer i forbindelse med energiomstillingen i fremtiden; mener, at det er nødvendigt at vedtage foranstaltninger til at sikre maksimal udnyttelse af disse midler, herunder ved at forenkle de administrative procedurer, oprette støtte- og rådgivningsmekanismer, der kan hjælpe de lokale myndigheder med at få adgang til og udnytte de nødvendige investeringer på vellykket vis, samt ved at øge forfinansieringen til de lokale myndigheder;

30. beklager, at nogle EU-regioner oplever en fortsat afvandring af unge og kvalificerede arbejdstagere på grund af demografiske forandringer og migration, og at landdistrikter, indlandsområder, øer og regioner i den yderste periferi er særligt påvirkede; minder i den forbindelse om vigtigheden af, at der skabes stærke forbindelser mellem land og by, samt at der ydes øremærket støtte til kvinder i landområderne; minder om, at en sådan migration og grad af affolkning har en væsentlig indvirkning på konkurrenceevnen, den økonomiske vækst, fødevaresikkerheden, produktiviteten og bæredygtigheden i de berørte regioner;

31. bemærker med bekymring de seneste års alvorlige fald i medlemsstaternes nationale finansieringsniveauer til deres fattigere regioner; minder om vigtigheden af at overholde EU-reglen om additionalitet; opfordrer Kommissionen til at sikre, at nationale myndigheder i behørig grad tager hensyn til den interne samhørighed, når de udarbejder og gennemfører projekter under struktur- og investeringsfondene;

32. anerkender, at gennemførelsen af FRO-processen er medlemsstaternes anliggende, men opfordrer til, at lokale og regionale myndigheder og andre, der er involveret i beslutningsprocessen, spiller en stærkere rolle for at sikre, at finansieringsstrategier stemmer overens med de specifikke behov i de samfund, der er berørt af omstillingen, og at de er i overensstemmelse med andre investeringer under andre strategiske fonde, der er knyttet til den retfærdige omstilling; understreger, at det er af afgørende betydning at forenkle adgangen til ansøgninger og udvide fondens anvendelsesområde for at gøre det muligt for andre tilsvarende berørte regioner og sektorer at drage fordel af FRO; understreger nødvendigheden af, at Kommissionen i samarbejde med medlemsstaterne fremlægger klare retningslinjer for gennemførelsesspørgsmål med henblik på at fremskynde tildelingen af midler og den effektive gennemførelse af FRO-initiativer;

33. mener, at Kommissionen burde have fastsat klare parametre for hver enkelt medlemsstat på områder såsom f.eks. investering i uddannelse og erhvervsuddannelse, omskoling og opkvalificering af arbejdstagere med henblik på alternative beskæftigelsesmuligheder, samt gøre det muligt for tredjepartsinvestorer at bevare kulturen og traditioner i tidligere kul- og tørveregioner og hjælpe med at oprense det forurenede område omkring udvindingsstederne; tilskynder til, at regioner under omstilling udveksler knowhow og bedste praksis; opfordrer endvidere til, at der skabes synergier med initiativer, såsom det nye europæiske Bauhaus, i forbindelse med projekter, der omlægger gamle industrianlæg til sociale og kulturelle steder;

34. anerkender manglen på finansiering til storstilede bottom-up-projekter; henstiller til at afhjælpe disse mangler, når der konstateres et behov herfor, gennem en fortsættelse af FRO; understreger vigtigheden af at yde dedikeret teknisk støtte fra FRO til regioner, lokale myndigheder og samfundsgrupper fra de tidligste stadier for at styrke deres kapacitet til bottom-up-planlægning og hjælpe potentielle støttemodtagere med at forberede virkningsfulde projekter af høj kvalitet;

35. anerkender manglen på matchende finansiering til de grupper inden for frivillighedssektoren, som ansøger om midler fra FRO, og opfordrer til, at der oprettes en forenklet finansieringsmekanisme; understreger vigtigheden af, at mere end halvdelen af kapitalomkostningerne eller en væsentlig del af sådanne projekter, som anses for at være forbundet med lav risiko, sikres tilstrækkelig forfinansiering med henblik på at sikre, at disse grupper undgår høje rentesatser og gebyrer i forbindelse med supplerende og midlertidig finansiering, hvilket giver lokale frivillige og samfundsorganisationer mulighed for at levere omstillingsrelaterede projekter på en effektiv måde;

36. opfordrer til, at der etableres større synergier mellem den offentlige og den private sektor for at tackle omstillingsprocessen i fællesskab og dermed lette produktionsomstillingen af de berørte områder;

37. understreger den negative indvirkning, som statsstøtteregler har på frivillige og nonprofit-grupper; understreger i den forbindelse den afgørende rolle, som socialøkonomiske enheder spiller ved at levere konkrete, lokalsamfundsbaserede svar på EU-borgernes sociale behov og ved at støtte rummelige, menneskecentrerede løsninger til en retfærdig omstilling; mener, at statsstøttereglerne under velbegrundede omstændigheder, hvor risikoen skønnes at være lav, eventuelt kan lempes for frivillige og nonprofit-grupper; opfordrer i den forbindelse Kommissionen til at samarbejde med medlemsstaterne, så der kan opnås større sammenhæng og klarhed i fortolkningen af statsstøttereglerne, for så vidt som de finder anvendelse på samfundsgrupper og nonprofit-grupper;

38. fremhæver nødvendigheden af, at der udvikles en forbedret samfundsmodel, som er skræddersyet til hver enkelt region omfattet af retfærdig omstilling; opfordrer med henblik herpå medlemsstaterne og forvaltningsmyndighederne til at afsætte en andel af FRO-midlerne til at støtte indførelsen af ordninger for grønne samfund, social innovation og den sociale økonomi, navnlig ved at finansiere borgerenergikooperativer, deltagelsesbaserede lokale vedvarende energiproduktionsprojekter og initiativer, der fremmer en lokal cirkulær økonomi; bemærker, at tidligere arbejdstagere og deres familier bør have mulighed for at investere eller deltage i disse projekter og dermed styrke forbindelsen mellem den grønne omstilling og social inklusion;

39. gentager, at boligrelaterede kooperative eller fællesskabsledede projekter bør nyde godt af forenklet adgang til finansiering fra FRO, herunder gennem lavere medfinansieringslofter og forskudsbetalinger; opfordrer til at sørge for, at medlemsstaterne modtager vejledning vedrørende boligaktørers mulighed for at få adgang til midler;

40. opfordrer til, at den administrative byrde for lokalsamfundene i forbindelse med FRO mindskes gennem ansættelse af specialiserede »hands-on«-forvaltere, udvikling af kvikskranker og etablering af passende digitale platforme med henblik på at yde støtte og bistand til håndteringen af ansøgninger og forvaltningen af projekter, når disse er udvalgt, og således sikre, at disse samfund også har lige adgang til finansiering og bidrager til at afhjælpe regionale forskelle;

41. opfordrer til at sikre, at FRO støtter, fremhæver og bevarer de berørte samfunds kulturelle og industrielle arv ved at fremme udviklingen af bæredygtig turisme; opfordrer til, at der oprettes særlige uddannelsesprogrammer for kulturarvsguider med henblik på at fremme lokal beskæftigelse og kulturel kontinuitet og til at støtte oprettelsen af besøgscentre og oplevelsesrum, der viser den lokale historie, de lokale traditioner og omstillingsrejsen i disse regioner, hvilket skaber lokal beskæftigelse og bevarer den kulturelle identitet, samtidig med at det tiltrækker kultur- og uddannelsesturisme;

42. understreger den strategiske betydning af borgernes »ret til at forblive« i deres regioner eller lokalområder; opfordrer Kommissionen til at udstede specifikke retningslinjer for, hvordan dette princip kan gennemføres og håndhæves på tværs af EU og i alle dets regioner; opfordrer til en stærkere integration af dette princip som et tværgående princip i alle EU's politikker med henblik på at sikre, at de støtter målene om social, økonomisk og territorial samhørighed, således som det er fastsat i traktaterne;

***Social retfærdighed forud for omstillingen af hele økonomien***

43. understreger den centrale rolle, som samhørighedspolitikken spiller med hensyn til at opfylde EU's politiske prioriteter og sætte skub i EU's økonomi ved at bidrage til en retfærdig, inklusiv og bæredygtig omstilling og udvikling, fremme økonomisk og social konvergens mellem lande og regioner og fremme innovation og beskæftigelse; beklager, at Kommissionen som følge af den nuværende flerårige finansielle rammes begrænsede fleksibilitet har tyet til en omlægning af samhørighedspolitikken, som ikke er et krisestyringsredskab, men som gentagne gange er blevet anvendt for at kompensere for mangler i den budgetmæssige fleksibilitet eller i FFR'ens krisestyringsmekanismer på bekostning af dens langsigtede politiske mål; opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at fremskynde gennemførelsen af samhørighedspolitikken;

44. mener, at ændringer i det geopolitiske landskab sideløbende med andre faktorer resulterer i massive ændringer af den måde, hvorpå EU's økonomi fungerer; understreger, at FRO bør bevare en afgørende rolle i dekarboniseringsprocessen; opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at undersøge tidsplanerne for lukning af centrale energiaktører i EU og til at afbøde virkningerne af disse lukninger og sikre »social retfærdighed« for arbejdstagerne i forbindelse med omstillingen;

45. opfordrer til, at der tages særligt hensyn til nødvendigheden af at fremme elforbindelser, øge nettets værtskapacitet og styrke energilagringssystemerne som nødvendige komponenter i en effektiv energiomstilling; opfordrer Kommissionen til at tilskynde medlemsstaterne til at gennemføre bestemmelserne i direktiv (EU) 2019/944 ([19]) om borgerenergifællesskaber fuldt ud og til at træffe specifikke foranstaltninger til beskyttelse af sårbare husholdninger mod energifattigdom i FRO-regioner; mener i den forbindelse, at der bør ydes støtte til lokal lokalsamfundsstyret grøn infrastruktur og projekter for vedvarende energi, såsom sol-, vind- og vandkraftanlæg, samt til bæredygtig transport, som stimulerer de lokale økonomier og rummer et stort potentiale for skabelse af lokale arbejdspladser inden for bygge- og anlægssektoren, ingeniørindustrien, vedligeholdelse og relaterede industrier;

46. fremhæver medlemsstaternes betydning med hensyn til at fremme en sektorspecifik social dialog og kollektive overenskomstforhandlinger, navnlig i de nye grønne industrier, og også med hensyn til at sikre inddragelse af små og mellemstore virksomheder, herunder socialøkonomiske virksomheder; understreger, at mindstelønsdirektivet ([20]) udgør en stor mulighed for at styrke de kollektive overenskomstforhandlinger om lønfastsættelse og styrke tilstedeværelsen af arbejdsmarkedets parter i de nye sektorer;

47. understreger den afgørende rolle, som investeringer i offentlige tjenester af høj kvalitet spiller med hensyn til at opbygge social modstandsdygtighed og håndtere økonomiske kriser, navnlig i regioner, der lider under alvorlige naturbetingede og demografiske udfordringer af permanent karakter; fremhæver nødvendigheden af specifikt at prioritere investeringer i grundlæggende infrastruktur, sociale tjenester og bæredygtig turisme samt i logistiknetværk og i forbindelse med konnektivitet, herunder bæredygtige transportformer, med henblik på at fremme modstandsdygtighed og innovation og samtidig fremme inklusiv vækst, skabe nye job og gøre nye forretningsprojekter levedygtige i de berørte områder;

48. opfordrer Kommissionen til især at fokusere på øer og regioner i den yderste periferi for at støtte dem i forbindelse med håndteringen af deres alvorlige socioøkonomiske udfordringer som følge af omstillingen til EU's 2030-mål for energi og klima og en klimaneutral økonomi i EU senest i 2050 og samarbejde med medlemsstaterne om at øremærke specifikke beløb fra deres nationale tildelinger inden for rammerne af deres territoriale planer for retfærdig omstilling; opfordrer til vedtagelse af konkrete kompensationsforanstaltninger, der kan opveje negative konsekvenser for øernes økonomiske, sociale og territoriale samhørighed af omstillingen til en renere økonomi og et renere samfund, der måtte opstå som følge af deres afhængighed af luftfarts- og søfartssektoren; opfordrer derfor til at prioritere øer i forbindelse med udviklingen af infrastruktur, der har til formål at dekarbonisere luft- og søtransport;

49. beklager, at Kommissionen ikke har foreslået at oprette en selvstændig fond for retfærdig omstilling (FRO) i sine nylige forslag om den fremtidige flerårige finansielle ramme (FFR); opfordrer derfor til at videreføre FRO i form af en »FRO II«-fond for programmeringsperioden efter 2027 med henblik på at yde direkte støtte til husholdningers og lokalsamfunds omstilling, samt til at indføre interventionsmuligheder, der står i et rimeligt forhold til omfanget af de socioøkonomiske, beskæftigelsesmæssige, demografiske og miljømæssige virkninger af omstillingen til EU's energimål for 2030; understreger, at denne fond bør gennemføres inden for rammerne af samhørighedspolitikken under anvendelse af princippet om delt forvaltning og partnerskabsprincippet, og understreger, at den bør have sin egen forudsigelige budgetbevilling, der sikrer dens uafhængighed i forhold til ekstraordinære kriseberedskabsinstrumenter såsom NextGenerationEU;

([19]) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/944 af 5. juni 2019 om fælles regler for det indre marked for elektricitet og om ændring af direktiv 2012/27/EU (omarbejdning) (EUT L 158 af 14.6.2019, s. 125, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj).

([20]) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2022/2041 af 19. oktober 2022 om passende mindstelønninger i Den Europæiske Union (EUT L 275 af 25.10.2022, s. 33; ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2041/oj).

50. opfordrer indtrængende Kommissionen til at strømline og tilpasse de finansielle instrumenter under den flerårige finansielle ramme for perioden efter 2027 og til igennem FRO at sikre en sammenhængende og koordineret tilgang til støtte for strategier for retfærdig omstilling; fremhæver, at anvendelsesområdet for FRO »II« i overensstemmelse med forslag fra medlemsstaterne eventuelt kan udvides med foranstaltninger, der skal iværksættes, indtil arbejdspladser, der går tabt i lokalområdet, er blevet erstattet i lokalområdet, og bør fokusere på at forene bæredygtig udvikling med konkurrenceevne og sikre, at regioner under omstilling kan trives økonomisk uden at gå på kompromis med deres miljømæssige og sociale mål; understreger nødvendigheden af, at planerne for områder med retfærdig omstilling forfølger en proaktiv tilgang om også at forudse kommende omstillingsprocesser, og som omfatter en klar forpligtelse til at udvikle strategiske genopretnings- og udviklingsinitiativer med særligt fokus på virksomhedsudvikling og jobskabelse i de områder, der er hårdest ramt af lukningen af anlæg, der fremstiller fossile brændstoffer; fremhæver, at medlemsstaterne har en vis fleksibilitet, med hensyn til hvilken vej de følger hen imod en dekarbonisering, som er i overensstemmelse med de aftalte EU-mål, idet der tages hensyn til det teknologiske og økonomiske perspektiv og afhængigt af lokale og regionale behov;

51. understreger behovet for at indføre mere præcise tildelingskriterier og afgrænsning af det territoriale anvendelsesområde for fondene med henblik på at rette et særligt fokus på lokale og regionale myndigheder på det administrative NUTS 3 ([21])-niveau; understreger vigtigheden af, at midlerne når ud til de regioner, der er særlig berørt af omstillingen til en klimaneutral økonomi som følge af den sektorspecifikke karakter af deres økonomi eller lukningen af kulstofintensive anlæg, samt af at investeringerne ikke kun koncentreres omkring de store bycentre i NUTS 3-området; understreger, at det haster med også at integrere territoriale og demografiske indikatorer i forbindelse med tildelingen af FRO-midler såsom med hensyn til befolkningsaldring, unges fraflytning, vedvarende befolkningsnedgang og affolkning samt virkningen af midlertidig beskæftigelse;

52. mener, at rammen for god forvaltning er af afgørende betydning for gennemførelsen af den retfærdige omstilling; understreger, at lokale og regionale myndigheder spiller en central rolle i at sikre en effektiv udformning, gennemførelse og overvågning af EU-programmer i betragtning af deres nærhed til borgerne og en dyb forståelse af territoriale behov; fremhæver vigtigheden af at opretholde partnerskabsprincippet og den europæiske adfærdskodeks for partnerskab og af at fremhæve den stedbaserede tilgang for at sikre lokale og regionale myndigheders, arbejdsmarkedets parters og civilsamfundsorganisationers fulde deltagelse i forvaltningen, udvælgelsen og overvågningen af finansierede projekter i overensstemmelse med princippet om flerniveaustyring, der er fastsat i forordning (EU) 2021/1060;

°
° °

53. pålægger sin formand at sende denne beslutning til Rådet, Kommissionen, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, Det Europæiske Regionsudvalg og de nationale og regionale parlamenter i medlemsstaterne.

([21]) Nomenklaturen for statistiske regionale enheder – niveau 3.